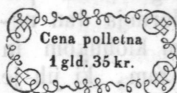


SLOVENSKI GLASNIK.



Lepoznansko-podučen list.



Odgovorni vrednik in izdatelj : A. Janežič.

Št. 1.

V Celovcu 1. julija 1860.

6. zv.

Na mostu.

(Zložil Fr. Cegnar.)

Na mostu lesenem slonim,
V valove pod sabo stermim:
„Valovi, valovi, kak begate vi!
Valovi, valovi, kam vam se mudí?“

„Mi vremo s podnožja gorá
V zelene širjave morjá,
Od severa k jugu in vedno naprej
Do črnega morja okervljenih mej!“

„Bobnite, bobnite od tod,
Pozdravljajte bratovski rod
Na desni, na levi, naprej in naprej
Do črnega morja okervljenih mej!“

„Le malo ustavite se,
Da serce mladenec odpre,
Da dá vam za večno prebritko slovó,
Saj nikdar vas vid'lo ne bo več okó“.

„Ne smemo ustaviti se,
Ne moremo bogati te,
Nad nami vihrava s perotnico čas,
Poganja, poganja neusmiljeno nas“.

„Od vira naprej in naprej
Dervimo do morskih se mej,
In nosimo v nedrih kal in zlató
Do morja nečisto in čisto blagó“.

Na mostu lesenem slonim,
V valove pod sabo stermim,
Premišljam besede derečih vodá,
Mož duh za valovi, valovi veslá.

Zlató pa sir.

(Spisal Janez Mencinger.)

Visoke goré imajo v sebi čudno moč, da človeka nekako vlečejo na zračne verhove „kjer divja koza skače in od muh deleč je goved“. Tej nasprotna je pa druga moč, ki človeško truplo rada v pót in trud spravlja; in tako huda je ta moč, da marsiktereга, ki mu sercé hrepení po planinskih višavah, ne izpustí iz soparnih nižav. Jaz sem skusil obojno moč; tebe bravec pa, ako te mika planinsko življenje, bo prihodnja povest nosila po gorskih verhovih, da se ne boš uzožil ali užejal; da bi se pa samo branja ne naveličal, ti ne morem obljubiti. —

Hipoma te postavim na Grintoljico, planino v Triglavskem pogorju, kamor sem koračil pet dolgih ur na svetega Jerneja dan nedavnega leta, ko sem se spremenil v lovca z zelenim klobukom in risano dvocevko, strah in pomor namerjaje divjim kozam, ki jih je stvarnik edino lovskega veselju ustvaril. Solnčni žarki niso še prešinili zaspane dolinske megle, in niso še klicali skerbni mater k ognjišču in koscov na rosne travnike, ko me star zveden lovec postavi na prostorno skalo sred obširnega kamnega polja. Kratko mi pové, od kod se bodo pripodile divje koze, kratko se poslovi opominivši me lovske postave, da ne smem zapustiti odločenega kraja, dokler ne slišim rešnega roga. Zapustil me je, in ni mi popustil vode ali klobas, in tudi ne žive stvari, s katero bi se pogovarjal. V tisti puščavi sem ostal tri ure, tedaj mi ni manjkalo časa, okrog se ozirati in premišljevati. Pervo uro sem skale prešteval, pa ni jih bilo moč sošteti; razdeloval sem jih, kakor učen naravoslovec, v sisteme po legi in podobi. Ležale so skale okoli mene, kakor ležé še dandanašnji brez mene, velike in drobne, globoko v tla zasajene in sloneče na kamnem podnožju, druge so operte, druge visijo kakor bi padale, druge so mizam podobne, druge so ponosno kvišku pótegnjene, nekterih se pa oklepajo z redkimi koreninami stari meršavi mecesni, ki v tem skalovju vicajo, kakor bi bile dušice rajnkih modrijanov, ki so vse žive dni v bukvarniških kotih presedéli. Kolika različnost med skalami, in tolika enoličnost in tolik dolgčas v tem skalovju. Smilil sem se sam sebi, da moram v ti samoti rešenja čakati. Bil sem kakor v razdjanem mestu; nič se ni gibalo, noben glas mi ni prišel do ušes; bilo ni sledú moči in delavnosti človeške, povsod le silovita moč razdiravne narave. Ravno nad menó se je kopicil stermin Stog z umito glavo in globokimi gubami v obrazu, ki so mu jih izgreble vse skerbí od Adamovih časov do danes; led in sneg mu pol leta zakrivata izmite oči, in strela mu je že davno vse zelene kodre posmodila. Jug je jel derviti proti njegovi glavi bele oblake, on se pa ni priklonil; razparati so se morali oblaki in jezno so šumeli, kakor v dolini široka povodenj. Ko je druga ura tekla, sem se pa že verlo naveličal skalnega sedeža, in ker nisem od nikodar čul lajanja lovskih psov, podal sem se vkljub lovski postavi od skale, in šel na bližnji hribček svetá ogledovat. Na hribček dospévši se pa dokaj zavzamem. Našel sem ondi iz kamnja sestavljen ličen sedež, ki je bil prav umetno z mahom obložen. Sedem na mehki divan in premišlujem, kdo bi bil nad tem stolom dolgi čas tratil. Bohinjec ni bil, ker časa ne trati, in tako umetnega stola menda tudi sestaviti ne more; ptujcu pa ni mar ravno ta kraj obiskovati. Pravil mi je pa neki pošten mož, da tukaj čaravnice točo delajo; ako se tedaj čaravnice tukaj zbirajo, so gotovo ta stol svojemu rogatemu poglavarju postavile. Naj bo, stol je mehak, in tudi jaz sem sedel celo uro na njem. Komaj pa ude dobro pretegnem, zagledam štirinajst divjih

koz, ki so od Stoga letele ravno proti meni. Veselje je bilo gledati, kako so preskakovale široke prepade, kako se jim je prožilo prodovje pod nogami. Vendar si niso nog lomile, in niso šantale zavoljo otisk in predertih parkljev. Privihrala je čeda v dolinico ravno k tisti skali, na kateri mi je bil zvedeni lovec čakati ukazal. Zakaj nisem ubogal, zakaj nisem tam ostal? Debel, lep kozel bi bil obležal pod mojo krogljico. Tukaj na začaranem stolu sem pa predaleč od koz. Strelil sem sicer na tolstega kozla, pa bil je ali kozel predaleč, ali je roka bila prekriva: zbežali so kozli za strelom, kakor bi jih bil veter odnesel; še dlake niso pustili za seboj. Ko zopet sedem na stol, me je jela vest peči: nekaj mi je djalo, zakaj nisi ubogal? nekaj pa, glas ponižnosti, zakaj si djal na muho nar lepšega kozla? mar bi bil pomeril drobni stari kozici, ki je čedo komaj dohajala, zadel bi jo bil. Jaz sem pa zopet puško nabijal in rekel: aut kozla aut nihil.

Moj strel je pa visoko na gori obudil neko černo piko, da je začela vriskati in prepevati na vse gerlo. Na stermem strugu so se zraven črne pike pokazale tudi nektare rudeče in bele pike, bile so štirinogate, in ena je tudi zvonec nosila; menda so bile krave. Černi piki se pa od nasprotne strani oglasi ravno tako močen in mlad glas. Začelo se je vriskanje in petje razlegati okoli po skalovju v mirnem zraku. Življenje se je obudilo v teh goličavah, in utegnilo je v meni obujati sanje o lepoti pastirskega in hribovskega življenja. Miloval bi bil, da mi osoda ni dovolila prepašati rejenih čed po domačih planinah, v javorjevih coklah coklati za termastimi kozli in v zadergnjenem rokavu nositi plesnivega kruha in suhih hrušek za mlade zobe in zdravi želodec; zdihnil bi bil, zakaj ste me vtaknili v tesne izbe daljnih mest, zakaj mi niste pustili uživati snežnice in prostosti planinske; mnogo bi bil utegnil vprašati in zdihovati — pa na mahovitem stolu sedé sem gledal globoko v dolino na Bistriško vas, in od tod mi je iz med gostega drevja nasproti bliščala bela, prijazna hiša, v kateri imajo tako dobro vino, in še veliko bolje vodo. Milo in otožno sem zerl v daljno dolino, vse želje in vsi zdihleji so se mi pa strinjali v besedah: žejen sem. Žejen sem — ima pa v gorah silno važen pomen, posebno zame, ker kraj mi je bil neznan; kje bližnji lovec stoji, nisem vedil; da bo rog kmalu zapel, nisem upal; pred časom pa samo zavoljo žeje k stajam verniti se, bi pa ne bilo kar nič lovski. Bolj ko sem o žeji argumentiral, bolj sem bil žejen, in bolj ko sta pastirja prepevala, bolj nejevoljen sem žejo terpel. Že me je celo uro terpinčila prozaična žeja, ko začujem blizu sebe zvonček — zvonček odrešenja želodčevega. Obernem se in pred menó se razpaša ovčja čeda, čez tri ure zagledam pa tudi zopet človeški obraz, in ta obraz je bil lep, celo deklinški. Starost okoli osemnajst let, tanka visoka rast, okrogel bel obraz brez madeža, gosti črni lasje, črne nedolžne skoraj častitljive oči, tako tudi nebohinjska obleka in zlat perstan na

desnici, ki tudi ni pri Bohinjkah v navadi, so me skoraj primorali, da sem dekleta vikal, prašaje po studentu hladne vode. Ali se ji je vikanje prikupilo ali ne, prijazno me je povabila, naj grem za njo, pri njenem stanu je studenec, pa raji mi bo dala sladkega mleka; do stanú je pa pol ure hodá. Pol ure — strašna beseda v gorah, posebno pa žejnemu. Res, v gorah se daljave čudno merijo; kar je v dolini minuta, je v gorah pol ure — nar manja daljava. Kedar pa meniš, da si v gorah hodil že celo uro, in upehan sedeš na škerbinast kamen, pa pogledaš na uro, z obupom in grozo spoznaš, da si hodil komaj četertinko ure.

Od mahovitega prestola sem korakal za dekletom prvič med skalami, potem skozi germovje stopaje čez trohljene vejnate debela raznih drevés, in prišel sem na nesnažno in nemarno derčo, ki se je od okolice razločevala samo z raznim blatom; take derče planinci imenujejo stezé. Deklica, pota navajena, je šla prav ročno pred menó, jaz za njo kakor sem mogel, tik za menó je pa tiščala vsa ovčja čeda. Ker sem pa moral ne samo pod noge gledati, ampak tudi kaj govoriti in včasi berhko voditeljko pogledati, me je enkrat k tlam potegnilo, in prav ročno mi je ovca speketala čez herbet. Ne bil bi verjel, da celo ovce človeka teptajo, ako za dekletom hodi, ali prav za prav za dekletom pada. Na gorjanskih stezah se pa tudi kaj lahko pade, lože kakor na ljubljanskem tlaku; vidil sem pa tudi ljudi, ki so celo na gladkih tleh plesiščnih spodtaknili se, zakaj bi mi kdo zameril, ako sem padel na derči Triglavski.

Stare bukve popisujejo veselje Kolumbovo, ko je našel Ameriko. Nepopisljivo je bilo moje veselje, ko sem zagledal stan svoje voditeljke. Ta stan je pa vzidan v votlo skalo, da komaj strehe potrebuje; še bolj pod skalo in močno hladen je pa mlečni hram, v katerega sem stopil z neizrečenim veseljem. Dekle sname raz police latvico davnjega mleka, jaz pa polastivši se plitve snemavnice poberem dokaj moče iz latvice, da se je ob krajih dobro poznala mera moje žeje. Dobre reči sem že požiral, malokdaj pa tako slastno kakor v stanu pod skalo. Pa tudi večkrat posebno po leti se spominjam v kavarni sedé, ko mi postrežna duša prinese čašico mleka, s tihim izdihljajem obširne latvice iz davnih časov. Potolaživši gerlo in želodec se ozrem nekoliko tudi po hramu, in zagledam dvoje laških bukev na polici. Brati jih poskusim, in čudila sva se oba. Jaz nisem mogel zapopasti, kako bi priprosta slovenska planšarica laške bukve brala, njej se je pa čudno zdelo, da možak v kratkih hlačah in dolgih škornjah laške čerke umi. Kar vikati me je začela, postal sem ji gospod. Spoznal sem v tem, da le suknja dela gospoda, in da se omika ne spozna ravno lahko po obrazu. Deklica je jela bolj prijetno govoriti, in ponudila mi je celó jedila, katerega se iz navadnih vzrokov nisem branil vgrizniti. Precej časa sem ž njo kramljaj, in rad bi bil še

nekaj časa ostal pod prijetno skalo, pa čul sem že pred nekoliko časom lovski rog; pot k stajam pa je bila še dolga.

Pred svislimi na zeleni trati smo lovci imeli zvečer pravi direndaj. Trije gamzi so ležali pred nami. Kozarci vina in žganja so se ponujali okrog sveteče germade, in pili smo v lovsko čast in zdravje, da je na zadnje ostala sama voda. Ko so se pa izpraznili petrihi in čutare, legel sem v stran v mehki senen kup, da bi sterme gore in drobne zvezde pogledovaje kar koli premišljeval. Precej mi zopet na misel pride planšarica, ki Tasso-ta bere in sir dela; mnogo sem o nji premišljeval. Pa prestriže mi take sanje star prijatelj, mož, da malo taci. Andrej Čuk ni hodil v šolo, sovraži umetnost, branje in pisanje, in kedar pisanje v roke dobí, se skoraj prestraši, ker vsako pisanje, ki mu je došlo, ga je opominjalo, da mora nekaj plačati. Drugih slabih lastnost pa Čuk nima. Večkrat sem prav Lavaterski preiskaval njegov značaj, pa nič znamenitega nisem našel v možu. Obraz ima navaden, precej berhek, oči brez lepote, podobne žabjim jajcom. Okoli ust se pa spozná sled nekake zvijačnosti, ki pa pri Čuku ni lastnost, ampak posneta le iz očetovega obraza, ker oče je bil prekanjen prepiravec. Dalj časa sem menil, da Čuk tudi dobrih lastnosti nima, pa nekaj sem jih vendar zapazil v časa teku in spremenu. Perva je, da se Čuk med prijatli rad smeja in razgovarja. Pa, dasiravno je on kmečki, kmetje niso njegovi prijatli. Resnobni možje ne poslušajo radi Čukove modrosti, marveč mu očitajo, kedar le zine, da možganov nima dovolj zbrihtanih. Čuk pa svest si svoje modrosti čerti priprosti kmečki rod, in vedno išče družbe med suknjači, ker možje v suknjah mu ne očitajo neumnosti, poslušajo njegove dolge povesti, in se smejajo njegovi pameti, kar Čuku močno dopade, posebno kedar mu kaj vina plačati blagovolijo. Ker smo ravno pri vinu, naj omenim še drugo dobro Čukovo lastnost. Čuk je Slovenec, pa vender se je žive dni le enkrat upijanil, in takrat je bil le otrok, ki je s tovarši zaplečeval pri možitvi rajnke županove Majde. S strastjo pa pije tobak, večidel lastni pridelek; ker deklet ne štima (tudi lepa lastnost), je lula njegova edina in zvesta ljubica. Kakó sem se mu prikupil, ko sem mu mehira ponudil, da si je nažokal okovano Gorjuško lulico! Smodk se mu je pa škoda zdelo. Enkrat sem mu ponudil bolj drago smodko; pogledal jo je od vseh strani, sladko se ji je nasmejal, pa nazaj mi jo je dal rekoč: Sami jo pokadite, meni se je škoda zdi. S temi besedami se mi je Čuk posebno prikupil, in tudi bravec iz njih spozná posnemanja vredno varčnost našega junaka.

Komaj sva se pa s Čukom nekoliko bolj sprijaznila, mi je jel razkladati o zlatih in srebrnih rudah in o čudnih parstéh, ki jih vedno išče po planinskih kontah, pa jih ne najde, ker so Benečani vse kote in jame začarali, od kar so jih naši očaki pregnali iz Bohinjskih hribov. Mnogo zgodeb mi je povedal iz starih časov, kako so rajniki

zalezovali in pretepavali prekanjene Benečane, in jim jemali brente polne zlatice. Izpraševal me je tudi bolj po strani, ali sem bil že v tisti šoli, v kateri se učijo točo delati, ogenj ustavljati in zemeljski drob gledati, in ko mu poterdim, me je jel na planine vabiti, kjer se tako deleč vidi, notri na Laško in na morje, kjer je sapa tako čista in ni obadov in cicmanov, da bi nas pikali kakor v dolini.

Ta Čuk je zdaj zraven mene legel v seneni kup. Nekaj trenutkov me je molčé od strani pogledoval, potem me je pa zgovorno vabiti začel, naj še jutri v gorah ostanem, da bova daljne kraje gledala in rude iskala. Zjutraj že me je vabil, takrat sem mu odrekel; da sem mu zdaj obljubil ostati, je ravno una planšarica kriva, ker upal sem še drugi dan k nji priti in mikalo me je zvediti, kako se je laški naučila. Radoveden sem bil vedno precej. Povem tudi Čuku, kar sem doživel na lovu. Mirno me je poslušal; ko mu pa o bukvah in laškem jeziku spomnim, je žalostno glavo pobesil, in dolgo ni prišla beseda iz njegovih sicer prezgovornih ust. Ko se mu pa jezik omaje, takole spregovori: „Ljudje pravijo, da nimam dovolj pameti; pa vem kaj govorim, in vem, da prav govorim. Ako bi imel kaj veljave v srenji, kako bi bilo vse drugače in koliko bolje? Ako bi vsaj nekaj ljudi bilo bolj prebrisanih! Jaz bi pač marsikteremu oči odperl, pa kedar pridem v zbor, in povzamem besedo kakor kdo drugi, vsi dvignejo nad-me roke, in če pri priči ne omolknem, me rinejo čez prag. Koliko pametnih misel bi bil že sprožil! Kolikokrat sem srenjo prosil, naj mi privoli nekaj denarja in nekaj mož, da bi ž njimi odperl zlato žilo, že vem kje; in srenja bi bila potem bogata, kakor je maloktera; pa možje so se mi smejali. Dokazoval sem tudi, kako potrebno bi bilo, straže postaviti na prehodiščih iz Laškega, da bi se nam ne kradla zlatica, pa možjé pravijo, da niso vidili Laha v naših gorah. Se ve da, Lah je čarobnik, nevidnega se naredí, ali se pa v skalo spremeni. Zdaj pa vidite, Lahinja je tukaj celo poletje; letos bo osledila s tistimi bukvami zlato žilo, drugo pomlad pa pridejo laški tatje in pobrali bodo nam oslepljenim revežem drago zlato. Mar mislite, da je le zato semkaj prišla, da bi Bovčanu sirila. In tiste bukve, kaj drugega so kakor čarobne? Kteri človek bi tako daleč bukve nosil samo za kratek čas! Bote vidili, ta laška cafura nama bo še kaj naredila, jutrajni dan nama ne bo srečno pretekel. Pa saj pravim, jaz nisem tega kriv; srenjski možjé so krivi, tiste terde butice, le škoda, da jih je toliko v Bohinji“.

Na zadnje Čukove besede so debel krohot zagnali lovci, ki so za kupom stojé ves čas Čuka poslušali. Čuk jezen kviško plane in šterlí v lovce, kakor bi jih hotel vse v prah zdrobiti; pa ker jih je bilo preveč za en večer, se tiho in pohlevno ukrade na svisli, in tamkej v seno se zarivši tolaži svojo jezo, med tem ko so lovci okoli kupa in mene na vse viže ponavljali in razlagali njegovo pridigo.

Ko se naveličajo smeha in razkladanja, se podajo tudi lovci pod sviselno streho; jaz sem pa obsedel v kupu, ker noč je bila tako mirna in jasna. Zdelo se mi je, da zvezde veliko svitlejše migljajo, ako jih iz višave gledamo; svit in senca je bila čistejša kakor v dolini. Gorski verhovi z toliko različnimi podobami in niže pečine s posamnimi smerekami domišljiji dajejo toliko podob, in po noči se oko ne naveliča gledati skalovja, katero se mu je zdelo po dnevu toliko neprijetno. In zraven sveta tihota, ne slišiš šuma ne vetrov in rek, ne čuješ petja tic in glodanja žižkov, vse je mirno — mrtvo. Le poleno na ognjišču še poka, in plamen se kvišku spenja, kakor bi zvezdam hotel naznaniti, da v teh veličastnih krajih gomazí neka stvar; in tista bora stvar se imenuje krona stvarjenja. To sem premišljeval, ko potegne krotka sapa iz doline, in slišal sem ko je polnoči bilo na srenjskem zvonu, in, bitna žila Bohinja, veliko kladivo Bistriške fužine je počasi in debelo tolklo, kot bi htelo zemljo prebiti. — Na vse to sem pa pod luno in roso zadremal, in še le blizo jutra me je mraz opomnil, naj se skrijem pred luno, kakor so se skrili verli Nimrodoviči, ki se zdaj med seboj prekosujejo v smerčanju in mermranju.

Že je solnce iz jasnega neba skozi sviselne počí posijalo na moj obraz, ko me Čuk prebudi. V dolini se je pa razprostirala gosta megla. Kamor vid nese, se je vidilo samo sivo megleno morje, iz katerega so redki z mladim solncem obsijani otoki moleli in svojo lepoto jasnemu nebu skazovali; krasen pogled, pa žalostna podoba slovenske zemlje. Ah! slovenska zemlja, koliko meglá te še pokriva! Glej! sem si mislil, koliko soparjev, koliko nesnažnih zrakov je v ti dolini, kedar si pa ondi, se ti zdi vse čisto in jasno! Kedar človek na višavo stopi, še le razloči, kaj je čisto in jasno; kdor je pa vedno v dolini, komaj zapopade, v kako gostem soparu živi. Slovenci . . . !

(Dalje prihodnjič.)

Pobratimija.*)

(Zložil S. Jenko.)

Naj čuje zemlja in nebó,
Kar dans pobrátimi pojó;
Naj se od ust do ust razlega,
Kar vsak med nami dans prisega:
Da serce zvesto kakor zdaj
Ostalo bođe vekomaj.

*) H tej pesmi je zložil mladi umetnik Martin Jenko tako lep napev, da se je mogla v „besedi za kerkonoške siromake“ večkrat ponoviti. Pri tej priložnosti ne moremo zamolčati serčne želje, da bi kmalu zagledale beli dan vse skladanja tega umetnika, katerih ima že več za izdajo pripravljenih! Bog nam nakloni takega mecenata ali vsaj takega založnika, kakor sta Kober in Margraf v Pragi, Hinc v Novem Sadu itd. Vredn.

In će ločenja pride čas,
Na razne pota zžene nas,
Tu nà, pobratim, roko mojo,
Ti mi podaj desnico svojo:
Da serce zvesto kakor zdaj
Ostalo bude vekomaj.

Beseda dana vez veljá;
Ne moč zemljé, ne moč neba
In ne peklà ognjena sila
Vezi ne bude razrušila;
Saj serca zveste kakor zdaj
Ostale bodo vekomaj.

Još jednu o Košljunu.

Što je Košljun i gdje je, to si mi dragi čitatelju po 5. l. glasnika doznao. Da je tamo mostir s liepom crkvom, da je otočić u otoku, to ti je valja da neki Krčanin hrvat onako vješto opisao, kako opisuje svaki, koj putujuć motri i razmišlja. Al' ne misli, pobre, da nisu one čedaste črnike¹⁾ po onom otočiću pak ona zelena lovorika i narodu liepe, narodu bi reć mrtvu; al ti ne ima po svem otoku Krku ni klisurine povišje, nit pećine pogroznije, nit stabla nit šume poveće, nit razkršja ili razkrižja, o kojem ti ne pripovjeda i ovo i ono taj tužni narod. Na Triskavcu, na Hlamu, na velikoj Steni, nad beznum Jamum,²⁾ pod Topoli, pod velim Dubcem, posvud su Krčaninu neki nebeske moći ili paklene sile. Negdje vile kolo vode, negdje krstnici³⁾ počivaju, negdje malici hranu čekaju, negdje mōre, natrusi, ne prijazni narodu dodijaju i naudjuju. Sinko! kaže starac neuku djetetu, glej, vidiš onu lokvu, nije ono voda ne, ono su ti suze neke griješnice, što je na mater ruke postavila, i sad se još plače, raztapljajuć se u suze, koje su lokvom protekle; ne bacaj nigdar kamenja za lastoviciami, one su nam pri potopu svega svieta pestrne bile, pa njim zato ruka božja ne da zime trpit; onda bile su djevojke, a sad su ptičice! Kad tud i tud podješ, zlamenaj se, znaš! da ti se ne dogodi, kako još

¹⁾ Čemerika, nektera verst hrastovine.

²⁾ Triskavec, Hlam (Hlm, Zahlumija) berda na Krku. — bezna Jama, mislim da je pravo „bez dna jama“; „veli dubec“ kterege već ni, je bilo narveće stablo na vsem Otoku. Nek mletački al benetački providur ga je narisal i u Benetke ponesel, i tam mu se slika še vidi.

³⁾ Krstnik, človek, kterege vile obljubiju, i kteri sve njihove otajstva zna. Malik, maličac, maličić, nevem kako mu Kranjci prave, tud kako Nemci ne vem, laški v benetačkom narečji mu se pravi „spirito foletto“; če mu se da dobrih jel, cekinov prinese. Natrus, neprijazen, hudičeve hčeri; če kdo na njih naleti, mu noga il roka oteče.

negda nekomu (ominis evitandi causa nit ne reče što); onud ne hodi za polnoću, ne pij one vode nikom, da ti vodnjakinje⁴⁾ ne naškode. Kad zviezda volarica⁵⁾ zalazi i vlažici krešu, ne radi toga i toga, stara punica nevjesti kaže. A zašto to ja pak nabrajam? kako da se s kojim natičem, tko toga više reče, slušaj! A da pokažem našim junakom, onim vlaškim ugnjetalicam i istranskim nadrivlahom, što imamo i čega ne imamo, a da mi oni odgovore, je li se ovakvih stvari i oko Firenac čuje i po Apeninah nahodi? a da ne ondje, gdje se Marko s vrancem razgovara, dje poštena čovjeka i mrki vuče razumi, gdje se ribice s ribarom zabavljaju i oko njega vrve, kako negda oko svetoga Antuna Padovana, kad njim iz čamca božju besjedu propovjedaše. A Košljun da samo onako stoji? da samo brajni reda svetoga Franje na njem bude te nijedan drugi? da se po onoj dragi onako uzka uštja, što bi pastir praćom prehitio, ribice kopiču i da kaškulje (Austern) zijaju, mjesto da se volovi pod ralom znoje. A nije ni ovo mjestašće bez svojih pripovjedak. I ovdje je narodu neka „metamorfosa“. Znala to dobro vila pjesinja, pa nadahnula stariću sveznalicu, a ona, u kolu svoje čeljadi, što na ognjištu vunu češraše (čupaše) grebenom u ruci, zažarena žutim plamenom sirova drva, ovako sanenu djecu na djelo mami: Djeco, svaki još malko, pak ćete čut, kako je Košljun otok ostao. Oni svi dušu u se, češri što više možeš, a ja nadrimav se, jer su me još ljeta os'ohadjala od toga vilinskoga zanata, skoči sa klupice, otari oči, pa slušam, da i to čujem. Naša starica se okašlje, pljukne u perste pa:

To vam je dječico tako bilo. Košljunska draga⁷⁾ bila je negda prava draga i sijala se i orala se i silu je plodna bivala, a bila je nekih bogatih ljudi. Oni preminu i puste dva sina, jednoga sliepa a drugoga zdrava. Svakoga je dopala polovica drage. Zdravi bijaše stariji i naručiše mu roditelji na smerti, da prigleda nevoljnoga sliepca, koj ne vidi sunca ni mjeseca, da mu ore i da mu kopa i da se pak naplati, kako je Bogu i ljudem drago. I on to obeća. Počmu dakle gospodarit i ljetina liepa urodi, požanju ju, ovrše, sprave. Sad ju je bilo pošteno razdjelit. Al stariji brat uzme star, pa mjeri: sebi stár pun s vrhom, pa u vrječú. Kad je bilo dat bratu, siromahu sliepcu, što mu ide, on okrene stár, te samo dance napuni, ono samo napuni, što je med utoricami, i to ne s vrhom, koga bi bile mogle i utorice uhitit, pak baci bratu u vrječicu; kad je kup žita došao na ništa, reče to kukavu sliepcu: a on, da se kako tako narađuje svomu

⁴⁾ Vodnjakinje vile, il kakor je g. Kukuljević imenuje vodne. Rečeni gospod jih je v arkiivn popisao, pa se to tud bere v Vebrovoj - Čitanki za gimnazije.

⁵⁾ Volarica, zvezda volarica, ljudje govorijo, da kad se tista zvezda pokaže, da gredu voli leć.

⁶⁾ Vunu češrat, narznamenitije delo o zimskih večerih.

⁷⁾ Draga na kopnem — Thal, v morji — Meerbusen — a ne „zaljev“ iz nove kovačnice.

blagu, kad nije očima mogao, a on rukom pošlata i potipa, prvo bratove vrjeće, pa onda svoje. I počuti, da toga nekako brat imade više. A brate, brate! sećašli se onoga, što su nam naši pokojni na smrti rekli? A jesi li se naplatio, kako je Bogu i ljudem drago? Brat, nebrat, muči. A brate, brate, kako pravo tako zdravo! Ako si pošteno mjerio, Bog nam trude blagoslivljao, akoli krivo, daj djevice Marijo i sveti Antune Padovane, da se naša draga u morsku dragu pretvori, i da sva pod vodom ostane, krom jedne stjene, koja budi otočićem, na kojem budu mogli mala bratja Franciškani pribivat i svet učiti, kako Gospod nepravdu pedepsuje na sve vjeke vjek. I tako vam je to bilo, djeco moja; kad budete išli tamo na prošćenje, pogledajte u dno morsko i vidit ćete još dan danas gromače po dragi, samo što je prvo bila prava draga na kopnu a sad je u moru. I meni vam je to negda grede djed prepovjedao grede iz Košljuna doma; tad sam još mala bila, i još ju znam, a vi ju prepovijadajte svojim, ako vam jih kada Bog da. — Ja bih bil rajši tu prepovedku slovenski napisal, al slovenski mi tak ne gre od roke, kakor hrvatski il hrovaški. Dobro vem, da sem nekoliko besed umetnul, ktere sami Hrovatje ne razumijo, kam pa da jih Slovenci zastopijo? Toraj je od potrebe, da je raztolmačim, ni jih veliko; ostale bodo gotovo razumeli tisti, kterim nije hrovaščina „nuovo mondo“.

Iz Otoka Kerska dne 15. svibnja mjesca 1860.

Jazbec.

(Poleg Fr. Tschudi-ja spisal J. Tušek.)

Jesenskega jutra stoji lovec v gorskem gozdu, da bi zalezal kakega divjega petelina ali kakega rušovca. Ko takó čaka divjaščine, se zgodi včasih, da na enkrat zašumi listje zraven njega in da prilomasti skoz germovje, terdo in nevkretno stopaje, butasta siva žival svinjske postave, ki celi čas sama za se tiho renči in gode. To je jazbec, ki gré domú s svojega ponočnega pohajkovanja in ki zdaj lovcu daje naj več priložnosti, da ga ustrelí. Še takó majhen šum pa mu podkuri peté tako, da zgine v germovju, preden more lovec pomeriti. Če pa je dospel do svoje jame, ne pomaga puška nič več. Do terde noči se ne prikaže več nezaupljiva žival.

Malokdaj gre pri nas lovec samo nad jazbece, zato ker je lov težaven in ker so jazbeci pri nas le redki. Da si vendar živé sem ter tje povsod, je vendar saj polovica jazbečevih jam prazna ali pa prebivajo v njih lesice ali druge malovredne zveri. Jazbece lovijo v škopce ali pa s psi, ki so nalaš za tak lov. Po nekterih krajih po Švicu jih lovijo prav neusmiljeno. Na konec dolgega droga privežejo dolgega mačka in s tako napravljenim svedom vertajo v jamo in zavertajo žival tako, kakor se zaverta popir v basani puški, če jo

hočemo izbasati. Zavertanega jazbeca potegnejo potem počasi iz jame, in ga pobijejo s kolmi. Se vé da je lov precej vreden. Mastna koža se v vodi ne premoči. Mesó je svinjskemu podobno, le da diši malo po persti. Če pa leži en čas v tekoči vodi, je pa potlej kaj dobra jed. Jedó ga pa ne povsod. Mast pa, ki je ima jeseni včasih po tri perste na debelo na herbtu (5 do 10 funtov), plačujejo lekarji drago. Ščetine so dobre za omela in za kertače. Ta čudna, blizo poltretji črevelj dolga, pod trebuhom črna in nad očmi černo pasasta žival, ki se v jeseni izredí, da je težka 36 funtov, prebiva naj raje blizo vinogradov, njiv in kraj gozdov, pa se nahaja tudi še precej visoko v gorah. Z močnimi, zakrivljenimi krempljmi si skoplje na solnčni strani gričev prostorno jamo, ki jo postelje z mahom in listjem in do ktere zverta 4 do 8 vrat in oken. Tu živi jazbec, kakor živi vsaka zabita, zmerzla, lena, strahljiva in nezaupljiva žival. Ona, ki verže mesca prosinca 3 do 5 mladih, ima svojo jamo koj zraven. Živé se jazbeci od zelenjave, korenin, sliv, podzemljic, repe, želoda, žira, jagod, róz; pa jedó tudi kaj radi mergolinec, kebre, kobilice, miši, gliste, kače, polže, slepce. Junija vjetega jazbeca želodec je bil nabasan s tičjimi jajci in z mladimi na tleh izleženimi tiči. Strupene gade, katerih strup jim ne škoduje, požró kaj z veseljem. V jeseni so škodljivi vinogradom. Meni nič, tebi nič klestijo z grozdi obložene rastlike, če jih le doseči morejo. Tudi v turšici napravijo v malo urah veliko škode, ker požró cele kupe strokov, ki jim pa diše le, dokler so mladi, sladki in mlečnati.

V jeseni populi jazbec mah okrog jame, ga spravi na kup, ga znosi potem v malo urah v jamo in na njem prespi celo zimo. Kakor medved, tudi on ne oterpne, ampak se večkrat prebudi; leži pa skeren takó, da ima glavo med zadnjimi nogami.

Jazbec vé dobro, da je njegov naj hujši sovražnik lesjak, ki ga, o groza! tolikokrat premoti iz tihega premišljevanja. Posadi mu namreč gerdin velikokrat svoje ostudne štučice skoz vrata v jamo. Revni jazbec, ki tako iskreno ljubi čednost in ne terpi ne pezderca v svoji sobi, ne more terpeti tudi te gerdobije ne pred durmi, in raje odtegne peté iz priprave, čedne in lepe hiše za vekomaj, kakor da bi duhal to, kar mu je zviti potepuh lesjak. — fej ga bodi! — posadil pred nos. Jezno kruli in renčí, kedar jemlje slovó od svojega posestva in spet jezno kruli in renčí, kedar si koplje jamo za novo pahišstvo. Med tem se pa zvita lesjakova buča v pest smeje preseli s celo družino v gorko gnjezdo, ki ga je jazbec zapustil.

Pomladi ni težko mladih jazbecov izkopati, izrediti in privaditi. Pa doživel ne boš nikoli veliko časti ali veselja nad svojimi odgojenci, ker ostanejo, počni, kar hočeš, terdovratno zvesti svoji leni, tumpasti, prešičji natori.

Kot prave ponočne živali se tudi jazbeci le težko, težko privadijo na kakoršnokoli delavnost po dnevi. Ujeti starci se ne

dajo premotiti iz tihe, mirne lenobe, če jih še tako drezaš in suješ in če jim pred nos pokladaš njih naj ljubše sladkarije, izmed katerih imajo najraje sladko sadje. K večemu blagovolijo jezno kruliti in pavhati. Še le, ko se noč storí, se predramijo in ostanejo predramljeni do jutra. Vidi se tudi, da vodo ljubijo čez vse, in kakor pravijo, se je napijejo, da počijo, če se jim je poprej več dni odtegovala. Pri pitvi žlobodrajo s čeljustmi, kakor prešici. Z ostrimi zobmi ugriznejo prav hudo. Da bi se navadili ktere koli reči, niso v stanu, ker so le na prav nizki stopnji razumnosti. Edina njih umetnost je napravljanje priložnega, zračnega in čednega berloga, za ktere ga si prizadevajo več pridnosti in skerbí, kakor si bodi druga zver, posebno pa več kakor medvedje, katerim je navada prištevati jazbece.

Imajo tedaj v verstí tako mnogoverstnega živalskega življenja, kakor skorej vsaka žival, prav poseben prostor, ker razločujejo se dokaj od prešiča in od sureka, kteremu so še naj bolj enaki v svojih navadah. Ker niso nič kaj prebrisane glave, niso v stanu, da bi si po različnih potih z bistroumnostjo poiskali živeža. Če zasačijo miško, storijo to le bolj s poterpežljivostjo, kakor s skokonogo zvijačnostjo. Da vedó, kakó si skopati jamo, je res, pa tudi ne zametujejo svojega truda, ker so tako gerdi egoisti, da še clo babici ne marajo privošiti kotička v svoji jami. Zavolj svoje strašne neumnosti so tako strahljivi, da se velikokrat lastne sence ustrašijo. Mlademu v germovji splašenemu jazbecu še ni prišla misel na beg, ampak vlegel se je na trebuh, kakor da bi bil tako že zadosti skrit, pa vgriznil je zlo serdito v palico, s katero so ga hotli prepoditi. Tudi da je jazbec ponočnjak, ki nima ničesar opraviti, kedar sije veselo in zdravo solnce, da je on ščetinec terdnih pleč in še terdnjega življenja, vse to dobro zaznamva to samosvojno, nizko živalsko bitje. In se li ne nahajajo med človeškimi značaji, kakor vsaktere druge živalske natore, tudi prave jazbečeve natore? —

Boji se pa jazbec vender le svitlobe ne tako, kakor se navadno misli. Boji se le ljudi tako hudó in ostaja po dnevi v jami, da ga nobeden ne nadleguje. Od lovca, ki je imel redko srečo, jazbeca dalj časa mirno na prostem opazovati, smo izvedili marsikaj, kar je drugač, kakor so dozdaj ljudje mislili. Obiskoval je jazbečevo jamo, ki je bila na takem kraju ozke grape v bregu, da se je od nasprotné strani dobro vidila. Okrog jame je bila na novo izmetana perst tako poravnana in poglajena kakor miza in tako terdo poteptana, da se ni moglo spoznati na sledu, ali so tudi mladiči v jami ali ne.

Počakal je lovec pravega vetra in potem se je splazil blizu do jame. Zagledal je starega jazbeca čmernega obraza, ki je sedel pred svojo hišo, zatopljen v lastno dolgočasnost; pa se je vendar sicer, kakor se je vidilo, prav dobro počutil na gorkem solncu. To ni bil le primerlej, ker je vidil lovec vsacega solnčnega dneva, če je gle-

dat šel, žival ležati na solncu. V sladki lenobi so mu tekale srečne ure. Kedar se je bil vsedel, je nar poprej resno kukal okoli sebe, potem to ali uno bližnjo reč bolj pazljivo pogledal in potem se je jel po medvedje prav zadovoljno zibati na sprednjih nogah. Res vidilo se mu je, da se je prav dobro počutil; pa kaj, ko so ga na enkrat jele nadlegovati kervožejne živalice, živeče mu v kožuhu, ki jih je neizrečeno hitro po njih hlastaje tiral pred sodbo krempeljna in zoba. Poslednjič je bil zadovoljen s kervavo sodbo in vlegel se je spet prav pripravno in izročil se, če mogoče, še z večim veseljem ljubemu solncu, proti kateremu je obračal zdaj široki herbet in zdaj dobro rejeni trebuh. Dolgo pa tudi ni terpelo to igranje. Dolg čas mu je in dozdeva se mu, kakor da bi bil nekaj zavohal. Visoko vzdiguje nos in ga viha na vse strani, pa ne more nič gotovega zaslediti. Vendar se mu zdi, da je naj bolj pametno, če je pazljiv in nezaupljiv, zato pa švedra v jamo spat.

Kak drugikrat se spet greje na ravnici, koleštra potem zavolj premembe navzdol, da se v germovju očedi in v želodcu prostor stori za jed prihodnje noči. Da, verne se večkrat zavolj zgolj pazljivosti in čednosti in zagreba in zagreba svoje izveržke, da bi ne bili mu izdajavci. Nazaj gredé se mu pa ne mudí zlo in odpavhne med potjo sem ter tje kak šopek trave, pa vendar ne, da bi se dalj zaderževal na paši. Pred jamo pridši se spet en malo po stari navadi kratkočasi in ko začne drevesna senca dosegati vrata njegovega pohištva, korači v svoj berlog; menda da bi po tako težkem trudu malo podremal in okrepcal se za večje težave prihodnje noči.

Med vsemi živalmi ga gotovo ni egoista bolj nerodnega, bolj samosvojnega, bolj nezaupljivega, bolj čmernega kakor je te teleban.

Široke peté, dolgi krempeljni in kratki koraki dajo koj spoznati jazbečevo sled. Pri počasni hoji postavlja stopinje takole : : : , pri teku pa takole

Pri nas lovci tudi zató ne lovijo jazbecev, ker ne vedó, kakó bi jih lovili. Zver gre pomladi in poleti navadno na pašo, kedar se stori terda tema, v jeseni pa malokdaj pred polnočjo. Če je pa po dnevi pes ali lovec obiskal jamo, pa ostane jazbec po dva ali tri dni domá pri miru.

Jazbec se ali poišče ponoči, kedar je šel na pašo, z jazbeškim psom, in kedar ga pes vjame, ga potem lovec s svetilnico v roki nabode na vile, nalaš za to narejene; ali se pa čaka še pred dnevom zjutrej pred jamo in ustrelí; ali se mu pa nastavijo v jamo žaklji, v ktere se vjame, kedar od psov poden hoče v jamo uiti. Naj bolje je pa, če se spusté mali jazbeški psi v jamo, ki ga toliko časa preganjajo, da ga priženejo v kak kot, kjer jim ne more več uiti. Potem se koplje od tiste jame in kruleča žival se izleče s posebno kljuko in pobije. Časih se pa zgodi, da podeni jazbec jamo za sebo s perstjo zadela, da mu psi nič ne morejo. Kjer gre jama pod ska-

lovje, da ni moč od nje prikopati, se mu pa skopec nastavi. Brez teh priprav pa ni misliti na srečen lov.

Smešno je, kako je vjel en švicarski lovec dva jazbeca. S svojim hlapcom je bil našel jamo, pa ni imel ne priprav, ne psov. Si je pa privezal nogé na verv in zlezel v jamo, zgrabil jazbeca za čop in dal znamje hlapcu, ki ga je potem za noge z jazbecom vred potegnil iz jame. Pa ostri kamen, ki je od zgorej molel v jamo, je revežu vrezal brazdo čez celi herbet podolgoma, da je zlo tekla kri. Pa ni imel časa, da bi bil poslušal bolečine, ker zasledil je bil še enega jazbeca v jami. „Še enkrat moram notri“, je rekel hlapcu in se spet na trebuh vlegel, „le namakni me tako, da bo presneti kamen segal v že storjeno rano, da si ne bom hlač še bolj pretergal“. In zlezel je spet v jamo, privlekel srečno še družega jazbeca iz nje, ubil ga in potem še le rekel hlapcu, naj mu herbet oveže.

Mythologične drobtine.

(Po narodnih pripovedkah razglaša Dav. Terstenjak.)

I. 0 morski deklici.

Morska deklica se prikazuje kraj rek in kraj morja svojim ljubimcom, naj rajši zvečer o mesečnem svitu. Na pol je riba, na pol pa ženska. Ona vé vse prihodnje reči, varje svoje ljubimce na vodi, pa tudi škoduje tistemu, ki jo je razžalil. Naj lože jo razžališ, ako se ji smeješ, kedar si češe ob bregu vode svoje zelene lasé. Pravijo Slovenci, da so morske deklice hodile v oni dobi, ko še niso snopja šteli in na rante vesili, kmetom po noči žet, tudi orat. Kdor je hotel dobrega sveta, ga je dobil pri morski deklici. To vodno žensko bitje so tudi poznali stari Nemci, in so ga imenovali: meriminni, od meri = morje in minni, virgo, deklica. Med vodne duhe spadajo tudi lihoplesavke česk. lihoplesi, ktere znajo tako vabljivo po vodi plesati, da marsikterega ribčca ukanijo in ga v vodni požiravnik spravijo. Beseda „lihoplesavke“ pomenja „die bösen Tänzerinnen, die ungeraden Tänzerinnen“ od lih, ungerade, böse, malignus. Čehi še so poznali Occhekhule = prilizevavke. Da so v vseh teh vodnih duhovih igrajoči, sladkošumeči vodni valovi osebljeni, se sme za gotovo terdit. Prerokovavno moč pa so vodi tudi stari Gerki pripisovali, toraj je tudi slovenski mythus razjasnjen in izpričan, po katerem morske deklice tudi umijo prerokovati. Imamo tudi točne dokaze, da so stari Polaki iz vode prerokovali. (glej Hofmann Script rerum lusat. 4, 62.)

Družba sv. Mohora.

Družba ali bratovščina sv. Mohora je dokončno ustanovljena, od milostljivega knezoškofa Kerškega 5. junija 1860 poterjena in od sv. Očeta z obilnimi odpustki obdarovana. Zató vabi družbin odbor vse verne Slovence in Slovenke, ki želijo deležni postati družbinih dobičkov, da v prav obilnem številu stopijo v novo osnovano družbo, ki se bo iz vseh močí poganjala za časno in večno srečo slovenskega národa; posebno pa prosi častite g. g. duhovne in druge domorodce, naj jo vedno podpirajo z besedo in v djanju, da bo veselo rasla in čedalje lepših in koristniših bukev med slovenskim ljudstvom razširjati mogla. Ob enem pa prosi tudi vse slovenske pisatelje, da bi marljivo za-njo spisovali in jej vedno prav obilo v katoliškem duhu po domače zloženih spisov pošiljali. Vse pošiljatve — toda plačila proste — se prejemajo pod napisom: „Družba sv. Mohora v Celovcu“ (Klagenfurt). Pridjane se beró družbine „postave“, ki so jih mil. knez in škof Valentin 5. junija 1860 poterdili in pa „vodila pravilnega reda“:

Postave:

§. 1. Namen družbe sv. Mohora je: Podpirati pobožno, lepo obnašanje in ohranjevati katoliško vero med slovenskim ljudstvom; v ta namen se bodo na svetlo dajale in razširjale med Slovenci dobre katoliške bukke.

§. 2. Kako stopi in se sprejme kdo v to družbo? Pravico v to bratovščino stopiti ima vsak katoliški kristjan obojnega spola, vsakega stanú in vsake starosti, da le dotične dolžnosti splovnati more in hoče. Sprejme se pa vsak v to bratovščino s tim, da se pri kakem družbinem predstojniku oglasi in se njegovo imé v braterne bukke zapiše.

Kdor se je v to družbo tako sprejel, ostane njen družnik tako dolgo, dokler očitno ne naznani svoje volje, iz družbe stopiti, sam pri kakem predstojniku, ali pa dokler se zavolj zanemare družbinih dolžnost iz bratovščine ne dene.

§. 3. Dolžnosti družnikov:

1. Vsak družnik naj vsak dan moli en „Očenaš“, eno „Češčeno Marijo“ in zraven naj pristavi besede: „Sveti Mohor, prosi Boga za nas“; to naj odmoli v namen: da se katoliška vera sploh, posebno pa med slovenskim ljudstvom ohrani in razširja.

Vsak duhovnik, ki pristopi, naj pa še zraven tega tudi, ako je mogoče, 12. julija, kakor na praznik sv. Mohora, mašuje za vse žive in mertve družnike.

2. Vsak družnik plača tedaj, kedar v družbo stopi in potem vsako leto naprej, en goldinar avstr. veljave, da družba more na svitlo dajati dobrih bukev. Kdor po večkratnem opominjevanju svoje letnine ne plača, se ne bo več imel in štel za družnika; dalje se pa zavolj tega ne bo več tirjeval ali pa toževal.

3. Vsak družnik se zaveže, da si bo po svoji moči in po svojih okoljščinah prizadeval, naj se dobre bukve med Slovenci razširjajo; vendar ta zaveza ni taka, da bi kdo svojo vest težil in si grehov nakladal, če tega ne dela.

§. 4. Dobički družnikov:

1. Vsak družnik, ako vestno spolnuje pogodbe, postane deležen vseh odpustkov, ki so jih sv. Oče Piji IX. v svojem pismu od 18. maja 1860 podelili in so tile:

a) Popolnoma odpustek na dan, ko kdo v bratovščino stopi, ako se zgrevano spové in sv. rešnje Telo vredno prejme.

b) Popolnoma odpustek za smertno uro vsakemu, ako se zgrevano spové in sv. rešnje Telo vredno prejme, ali pa, če tega storiti ne more, vsaj presladko ime „Jezus“ zgrevano izgovori, ali pa vsaj v sercu pobožno izdihne.

c) Popolnoma odpustek vsakemu družniku, ako se zgrevano spové in sv. rešnje Telo prejme in na dan sv. Mohora ali pa na eden kateri si bodi izmed sedem sledečih dni braterno cerkev, ali pa, če je ni, svojo farno cerkev obišče in tam pobožno moli za edinost kersanskih vladarjev, za pokončanje vseh krivover in za povišanje sv. katoliške cerkve.

d) Odpustek sedem let in 280 dni (sedemkrat štirideset dni) štirikrat vsako leto, ako družnik kak vsedenj dan ali kako nedeljo braterno cerkev, če pa je ni, kako drugo od škofa poterjeno cerkev, kakor zgoraj, obišče in pobožno moli.

e) Odpustek šestdeset dni, kolikorkrat je družnik pri sv. maši ali pri kakem drugem cerkovnem opravilu v braterni cerkvi ali kapeli pričujoč; ali pa kolikorkrat kako od škofa poterjeno procesijo ali presv. rešnje Telo, naj se že v procesiji okoli nosi ali kakemu bolniku na dom nese, pobožno spremlja, ali pa, če tega storiti ne more, vsaj tedaj, ko zvon zasliši, en Očenaš in češčena si Marija požebra; ali pa pet Očenašev in pet češčena si Marija za vse rajne družnike odmoli, ali pa slednjič ktero si bodi dobro in ljubeznjivo delo stori. Ti odpustki vsi se zamorejo po priprošnji tudi za verne duše v vicah zadobiti.

2. Vsak družnik se udeleži vseh molitev in daritev ss. maš, ki se v namen te družbe opravljajo.

3. Od vsakih bukev, ki jih izda družba, dobi vsak družnik po enem iztisu za svoje plačilo. Kdor pa letnino plača po dvoje, troje itd., dobiva tudi po dvoje, po troje itd. izdanih bukev.

4. Vsak družnik ima pravico, take spise, ki se mu za slovensko ljudstvo potrebni ali koristni dozdevajo, družbenim odbornikom priporočevati, naj jih na svetlo spravijo.

§. 5. Voditev družbe.

1. Kakor cerkvena družba te škofije stoji ta družba vselej pod nadgledstvom knezoškofa Kerškega, in pod vodstvom od ravno tega knezoškofa poterjenega odbora, ktereга si v Celovcu stanujoči družniki izmed sebe izvolijo.

2. Po krajih, kjer so fajmošter družnik, so oni tudi njen predstojnik za svojo faro. Ako pa niso družnik, izvoli družbini odbor koga drugega (ako mogoče kakega duhovnika) za predstojnika. Ta oskerbljuje družbine opravila: on prejema nove družnike, jim izročuje družbine bukve, in pobira in zarajtuje njih letne plačila.

Vodila pravičnega reda.

§. 1. Da doseže družba ali bratovščina sv. Mohora svoj imenitni namen, bo izdajala vsako leto:

a) dvoje „slovenskih večernic“, namenjenih za priproste kmečke ljudi, ki bodo obsegale mične povesti, čedne pesmice, zanimive obraze iz življenja raznih narodov, mnogotere poduke o natoroznanskih resnicah in druge reči za poduk in kratek čas mladim in starim;

b) majhen družbin „koledarček“, ki bo zapopal razum navadne pratike, imenik častitih družnikov, vse družbine račune in mnogotere krajše n r a v n o - p o d u č n e spise za mladost in za odrasčene ljudi.

c) kolikor bodo pripuščale denarne moči, še kake druge bukve, priprostemu kmetu v požlahtnovanje ali častiti duhovščini v koristno rabo*).

Vsi spisi, ki jih misli družba na svetlo dati, morajo pa v čisti, lahko umevni slovenščini zloženi in po kakem visokočastitem škofijstvu poterjeni biti.

§. 2. Razpošiljale se bodo družbine bukve trikrat v letu (mesca marca, mesca julija in mesca novembra) po tistem potu, po katerem jih vsak družnik prejemati želi. Navadno se bo to godilo po vis. čast. dekanijstvih, kterim se bodo bukve za vse družnike v njihovem okraju po pošti pošiljale.

§. 3. Da si pa družba lože pridobi dobrih bukev in spisov, bo plačevala gg. pisavcom izvirne sostavke po 9 gld. za tiskano polo v majhni obliki, kakor jo kažejo „Večernice“, poslovenjene pa po 6 gld.; če se bodo tiskali na veliki osmerki, jim bo dajala za polo po 3 gld. več. Če pa število družnikov v kakem letu čez 1000 naraste, jim bo za izvirne sostavke po 5, za prestave pa po 3 gld. več plačevala za tiskano polo.

*) Za leto 1860 dobijo čast. družniki razum gori imenovanih bukvic tudi „Zgodbe sv. pisma“ starega zakona poleg Kr. Šmida.

§. 4. Imé vsakega družnika se vpiše v družbine ali braterne bukve in se mu pošlje v znamenje njegovega pristopa podoba sv. Mohora. — Kdor se pa hoče za vse žive dni znebiti letnega plačila, plača v družbino matico v kovanem denarju ali v bankovcih 15 gld. na enkrat ali po 7 gld. 50 kr. vsaj dvakrat v teku enega leta; kdor pa svojega polovičnega plačila v družbino matico pred pretekom ustanovljenega obroka ne dopolni, zgubi pravico do prvega polovičnega plačila. S tim vplačilom postane vsakdo dosmertni družnik, ter si pridobi pravico do družbinih bukev za vse žive dni, šolske in farne bukvarnice pa za vse čase svojega obstanka. Ime vsakega dosmertnega družnika se ne vpiše samo v braterne bukve, ampak tudi v matični zapisnik in se mu pošlje v častno znamenje, da se šteje med vtemeljitelje družbe sv. Mohora, listina s podobo sv. Mohora, ki jo podpišeta razun vodja in tajnika vsaj še dva druga odbornika.

§. 5. Matica je zakladna glavica ali zakladni kapital, ki se ga nikdo ne sme dotakniti; le obresti iz matičnega denarja in letnina letnih družnikov se smejo obračati v natiskovanje družbinih bukev in za druge družbine potrebe. Naraščala bo pa matica:

- a) po vplačilih dosmertnih družnikov,
- b) po dobrovoljnih darilih,
- c) po darilih tistih gg. pisavcov, ki družbi svoje spise brez plačila prepuščajo, in
- d) po tistih denarjih, ki jih bo vsako leto vergla kupčijska razprodaja družbenih bukev.

§. 6. Družbine opravila bo oskerbovalo devet v Celovcu bivaajočih odbornikov, ki pa morajo letni ali dosmertni udi biti. Sklepali bodo po čezpolovičnici glasov. Eden izmed njih je družbin vodja; eden vodjev namestnik in oskerbnik družbinega premoženja, eden pregledovavec družbinih računov, eden tajnik in vrednik družbinih spisov, ostali pa bodo skerbeli za naglo in natančno razpošiljanje družbinih bukev.

§. 7. Ako bi se družba sv. Mohora iz kakega posebnega uzroka kedaj razvezala, imá vsak živi dosmertni družnik pravico do vloženega plačila; kaj se pa imá z ostalim premoženjem zgoditi, rzsodi z visokim družbinim zavetnikom družbin odbor.

Te vodila se smejo le po dogovoru in po čezpolovičnem dovoljenju vseh živih dosmertnih družnikov prenarediti*).

V Celovcu 24. junija 1860.

Dr. Val. Müller, korar in viši šolski ogleda kot vodja.

And. Einspieler, duh. svetovavec in katehet na realki kot vodjev namestnik.

Ant. Janežič, c. k. učitelj više realke kot tajnik.

P. Karl Robida, c. k. gimn. učitelj kot pregledovavec družb. računov.

Jožef Godina, c. k. kam. komis. odbornik.

Karl Dürnwirt, špiritual. odbornik.

Lambert Ferčnik, mestni kaplan, odbornik.

Krištof Kandut, stolni kapl. odbornik.

Gregor Somer, c. k. norm. učenik, odbornik.

*) Serčno prosimo častite vredništva slovenskih časopisov, da bi blagovolile odpreti svoje liste temu družbinemu razglasu in povabilu. Družb. odbor.

Avguštin Océpek.

(Spisal F. Erjavec.)

Previdnost božja in volja mojih staršev me je obsodila na več lét v mestne šole. Ker so moja stara mati imeli v mestu svojo hišo, sem stanoval pri njih. Hiša stare matere je stala na zadnjem koncu mesta, kjer se v deževnem vremenu gnojnica prav po domače cedi po ulicah. Tukajjenja tudi robati mestni tlak. Previdna mestna gospôska, kateri je mar za mir in pokoj mestjanov, neče, da bi ropotanje in derdranje voz budilo prebivavce tega tihega kraja iz sladkega jutranjega spanja. Stara mati so bili v tej hiši rojeni in ne bom se zlagal, če rečem, da svoje žive dni niso enkrat spali pod tujo streho. Ta hišica se jim je tedaj tolkanj priljubila, da so večkrat rekli, da bi ne hteli menjati za marsiktero, ki je znabiti večja in ki stoji sredi mesta na nar lepšem kraju. Posebno zato sem tako rada tukaj so djali večkrat, ker imamo na vertu tako dobro vodo, kot je ni kmalo v naši soseski. Uno leto, ko je bila tista velika suša, nobena štirna okoli nas ni imela vodè, celo mestna se je posušila, ali naša je imela zmiraj dovolj moče. V cerkev tudi nimamo daleč, branjovca imamo pa v hiši.

Ti materni dokazi imajo res nekaj v sebi, človek jim ne more kaj. Tudi sem imel jaz svojo staro mater preveč v čisli, da bi se bil ustavljal njilrovim mislim, tega me Bog vari; ali včasih se mi je vendar zazdevalo, da znabiti ne bi bilo napèno, ko bi naša hiša stala sredi mesta zraven šole. Toliko je vsaj gotovo, da bi bila midva z gospôdom učenikom večja prijetla, kot sva bila tako. Po zimi sem večkrat prepozno, kakor prezgodaj prišel in potem so terpele ušesa ali lasje ali pa kak drug ud mojega telesa za to, kar so nogé zadolžile.

Temu pa ni bila vselej dolga pot kriva; ko bť bilo na to prišlo, bi bila mogla večidel naša stara ura odgovor dajati. To ti je bila in znabiti je še zdaj prava podoba babje nestanovitnosti in svojeglavnosti; to, kar je danes zaostala, in še več in preveč je drugi dan prihitela, in nikoli nismo vedili, pri čem da smo. Da je bila babje sorte, je tudi s tem pokazala, da je včasih, ko se ji je ravno zljubilo, tolkla in bila ure brez konca in kraja. Kedar jo je ta togota prijela, ni molčala, ko bi ji bil tri vozle na jezik naredil. Včasih je pa kljubovala in šobo napela; takrat ni dala glasú od sebe, če si jo še tako drezal in cukal. Stara mati so imeli neizrečeno poterpežljivost ž njo; jaz sem jih le občudoval, da se včasih ves popoldan niso naveličali pri nji stati in jo navijati in drezati. Če je potem en dan prav šla, je niso mogli prehvaliti in Bog obvari, da bi bil kdo domačih kaj čez njo rekel, hudo bi se jim bil zameril. Kedar ji je kak tuj človek kaj

očital, so se vselej za njo potegnili. „Sama ne vem, kaj ji je spet, saj je šla zmiraj prav, samo danes se nekaj obotavlja, je pa že spet kdo pri nji bil“. Pri zadnjih besedah so vselej mene pogledali, da si ravno sem se je ogibal, kot naglavnega greha.

Stara mati so pač imeli še eno prav lepo uro, ki je stala v spavnici na omari pod steklenim zvoncom in verh tega zvonca je bila še z belim pertom zagrnjena, kot podoba Izisova v Saizu. To uro jim je pred več leti njihov sin in moj ujec Peter iz Tersta prinesel; takrat je bila prvičkrat in zadnjikrat navita. Da si tudi jih je Peter podučeval, kako se navija, si mati vendar niso upali, še manj pa, da bi jo bili komu zaupali. Zmiraj so rekli: „Saj ji ne vé nihče lastnosti, kot sam Peter“. Ker pa Petra ni bilo, da bi jo bil navijal, je stala, od kar se je bila prvičkrat iztekla. Še pokazali je niso radi vsacemu; le redek je bil človek, ktereга bi bili vrednega spoznali, jo od obličja do obličja gledati. Dobro vem, kako sem jih nadlegoval in prosil perve dni, ko sem prišel k njim, da bi mi jo pokazali. Kaj dolgo so se branili in ustavljali, preden so se udali. S slovesnim obrazom so me peljali pred kamrico, kjer sem mogel čevlje dobro odergniti. Ko sva stopila v svetišče, so naj pred zapahnili duri, potem so obrisali prah z omare, na kateri je stala ura, in ko je bilo to storjeno, so z veliko prazničnostjo odgurnili beli pertič in so me smehljaje pogledovali. Gotovo so imeli veliko dopadenja nad mojim začudenjem. Ura je bila pa res lepa. Iz svitlega črnega stojala so rastle štirje beli stebri, med temi je visela ura in nad njo je razprostiral zlati tič svoje peruti. Nar bolj mi je pa dopadel angelj, ki je s kladvom v roci namerjal mahniti po dveh sercih, ktere je z drugo roko v kleščah deržal. Stara mati so rekli, da ta angelj bije ure, kar je neki prav lepo viditi. Zelena svilnata vervica je visela iz ure; kedarkoli bi kdo pocukal za to vervico, se oglasi in pové celo na četertinke, koliko je ura. Tako so mi vsaj prav za gotovo povedali stara mati in ker vem, da se nikoli niso zlagali, mora tudi to res biti; se vé, da bi se bil jaz naj raji sam tega prepričal, ali kaj! ker tega stara mati niso nikakor pripustili. Potem so mi pravili še več od te ure in od sinu Petra, kako je prišel v Terst, kako dobro službo da ima in še več družega, kar sem davno že vse vedil, toraj jih nisem nič prav zvesto poslušal. Angelj mi ni šel iz glave, ne vem kaj bi bil dal, da bi ga bil vidil, kako tolče s kladvom. Rad bi bil pustil južino opoldne, da bi bil smel le enkrat pocukati za vervico, ali mati so se preveč bali, da bi se s tem ura ne pokazila, in da bi ne imel več skušnjav, so jo pokrili spet z belim zagrinjalom.

Blagovoljni bravec! vem, da se bo tebi neumno zdelo, kaj toliko od teh dveh ur pripovedujem, ali ker sem te že peljal v staro-materno hišo, je vendar treba, da ti skazem njene posebnosti in znamenitosti. Gotovo mi tega ne boš zameril, posebno če ti še

povem, da polovica vsega govorjenja v staromatrni hiši se je pletla okoli teh dveh ur in okoli pridnega sinu Petra. Če je prišel kak človek v hišo, so stara mati znali besedo tako obrniti, da so jeli govoriti od Petra, potem pa od nove ure, katero je on prinesel, in od te pa so poskočili na staro; če smo bili pa sami domači, so že dobili kako priložnost, od stare ure kaj povedati; od te so napeljali govorico na novo in od tod do Petra pa spet ni bilo daleč.

Pri vsem tem, da smo imeli v hiši dve uri, vendar nikoli nismo vedili, pri čem da smo. V šoli sem imel jaz zavoljo tega velike sitnosti, posebno po zimi. Ne vem, kaj bi bil počel, ko bi ne bili imeli stara mati nekaj v hiši, kar nam je vsaj zjutraj uro prav dobro namestovalo. Ta nekaj je bil visok črn klobuk, ki je vsako jutro razun nedelj in zapovedanih praznikov kimal memo našega okna. Naše okna so bile tako visoke, da se iz hiše družega ni vidilo kot sam klobuk, ali jaz sem vendar dobro vedil, kdo korači pod tem klobukom in od tega moža sem se namenil vam naznaniti, kar sem od njega zvedil.

Avguštin Océpek, ker takó je bilo možu imé, je stanoval že dva in trideset let v staromatrni hiši. Koliko je bil star, tega ni nihče natanjko vedil, toliko je bilo gotovo, da se te leta, kar je pri nas stanoval, ni prav nič spremenil. Ljudje so sicer govorili, da mu jih ne manjka veliko do šestdesetih, da si tudi bi mu jih človek ne prisodil več kot trideset. Océpek je bil pisar pri davkarjih, vsaki dan je služil dve sreberni dvajsetici. S tema dvema dvajseticama je prav zadovoljno živel; časti ni bil nikoli lakomen, toraj se tudi ni poganjal za višo službo, ker si je mislil, večja ko je služba, večja je odgovornost, večje so skerbí.

Avguštin Océpek je bil zakonski sin Jurja Océpka, poštenega kajzarja iz kozjega Verha. Imé Avguštin sicer ni navadno v naših krajih, v kozjeverskih kerstnih bukvah se ne najde v drugo in tudi naš junak bi ga ne bil dobil, ko bi si bili dali mati kaj dopovedati. Ali kaj? vsi ugovori očetovi so bili bob v steno. Da si tudi očetu ta materna terma ni bila nikakor po volji, so se ji nazadnje vendar udali. Pa kdo bi mógel tudi svoji ženi v tacih okoljšinah kaj odreči! Kerstili so ga tedaj za Avguština in to ime bo nosil vse svoje žive dni.

Ko je nekoliko odrasel, je pasel drobnico svojega očeta, to je: pet kóz in dvé ovcí. Ko je enkrat na paši na plotu sedel in z razpraskanima nogama zvonil, mu pade v glavo, da bi bilo bolje gospod biti, kot se v kozjem Verhu za kozami po germovji plaziti. Prec je sklical svojo čedo skup in, da si tudi je solnce še visoko stalo na nebu, je gnal vendar že domú in še nikoli ni svojih kóz takó dervil, kot tisti popoldan.

(Dalje prihodnjič.)

Slovenska literatura.

Pesmi Miroslava Vilharja.

(Natisnil J. R. Milic v Ljubljani.)

„Pohlevne postavje
Je Pegazus moj,
Zatoraj ne upa
K Olimpu z menoj.“

Tako se zagovarja pevec mahom iz početka; pa je pokazal že v prvi pesmi „Bog“, ki jo bravci tega lista že poznajo, kako lahko mu je letati celo do neba, ako se mu le hoče. Ta veličanska pesem se sme s častjo vstric sloveče Deržavinove postaviti in se ž njo brez straha meriti.

„Kdo na skalo je naslonil skalo?
Kdo je skladal gore velikanske?“

Mogočne besede so nas pa spomnile enakih besed Vodnikovih „na Veršacu“:

Sklad na skladu se vzdiguje
Golih verhov „kamni“ zid itd.

Pa tudi druge pesmi nam kažejo, da ceni gosp. Vilhar svojega Pegaza veliko manj, kot je vreden. Le berimo pesmi: „Biserji, Molitev, na jezeru, na goro, Pevec“ itd. Kakó pesniška in izvirna je n. pr. misel v „Molitvi“:

Tudi meni duh se dvigne,
Duh razpne peruti svoje;
Al' ne splava proti solncu,
Potopi se v persi moje.

V sercu zrè dvanajst oltarjev,
Sekanih iz skale sive,
Pred očmi se mu po rédu
V njih versté podobe žive.

Zdaj našteva in popisuje pevec dvanajstere oltarje, ki mu jih vidi duh v persih, namreč:

„Bog vesoljni, duh neskončni,
Ki človeka je ustvaril,
Kal nesmrtno vanj ucépil,
Iskro uma v njem užaril.

Domovina, ki rodila
Moje drage je rojake,
Bistre ima še sinove,
Nad sinovi pa . . . oblake“ itd.

Kdo se ne čudi prekrasnim, nenavadnim mislim! kdo se ne čudi derzni zvezi zadnjih dveh verstic!

Neizrečeno mično in izverstno nam popisuje Vilhar tudi pevca in njegove strasti, (str. 55 in 56). Ne moremo si kaj, da ne bi podali za poskušnjo vsaj zadnjih verstic :

Prijazno me Nanos pozdravlja
In vabi pod solnčno me stran ;
Al časi bi koren mu tresel,
Da na-me bi pal velikán !

Peró mi tovarš je najljubši
Iž njega izvira mi up ;
Pa časi, ko strelo bi brusil,
Omočil bi v kačji ga strup !

Odkar je bučela medena,
Tud' zélo skeléce imá ;
Tak pevca zdaj radost ogréva,
Zdaj serce mračí mu temá !

To niso besede, to je živopis, — živopis pevski, s kakoršnim se ne more vsak pevec dičiti. Ako primeriš „pevca“ Vilharjevega Prešernovemu, vem da porečeš: Prešernov je izversten, Vilharjev pa tudi, vsak . . . po svoji natori.

V žalostni, pa vendar možki pesmi „na Kalcu“ jemlje naš pevec v misel tudi očaka Triglava, ki mu stermí čez loze planinske, in pôje dalje :

Goréči mu tréski
Ob čelu germé ;
Al' vender orjaka
Iz sanj ne zbudé.
— — — — —

Vodnik bi se nemara ponevedoma berž vtekel in prikladal po tisti meri :

Ustaja, izdiha
Kdo kliče na dan ?

Vodnikovega zadovoljnega Kranjca nas opominja živo živo Vilharjev „kmet“ :

Če nimam le preveč
Na rami nadlog,
Vertim se in vriskam,
Daravno sem vbog.

Milim pesmicam je Vilhar ravno tako kos, kakor resnim :

Milo zvon po dolu pôje,
Se razlega čez verhé,
Mlado mamico zakopat
Štirje nesejo možjé.

Kako proste, pa vendar kako mile so leté štiri verstice v „Biserjih“. — Sladko in presladko, pa tudi milo in premilo se glasijo pevčeve strune v prekrasni pesmi „Lipa“ :

Tičica je miljena
V senčico vabila,
Kedar ležal sem pod njo
Me je ohladila!

Sadaj pa je revica
Skoraj ovenéla;
Cvetje, perje ljubljeno
Zima ji odvzela.

Za zimo pride pomlad, za žalostjo veselje; zató tolaži pevec
lipo in ji beseduje:

Spavaj, draga ljubica!
Večno ne boš spala,
Nova pomlad zélена
Novi cvet bo gnala itd.

Preserčne so pesmice: „Slovenka“, „Planinarica“ pa „Darilo“. Lepe so vse, ali ktera je najlepša, to je težko razsoditi; zakaj pesem je lepša od pesmi. Za petje, in to za preproste ljudi se nam pa zdijo najpripravnjše té-le tri: „Slovenka“, „Kmet“ pa „Željé“. Ako ne bodo popevke (viže) prezvite, lahko da se ljudstva primejo, da bodo sčasoma národne. Kmetu utegnate biti le nenavadni obliki „koševam“, „bruševam“ malo na potu*); to bi popravila urna roka in bistra misel Vilharjeva lahko poprej. — Nalašč spominjamo tukaj le takih pesmi, ki se nam zdijo pripravne za ljudstvo, zató ker ni boljšega pripomočka kot so lepe pesmi, da se mlačna ljubezen do maternege jezika in do narodnosti sploh podneti in razgreje. Umetniki jih imajo na izbor tudi zase v ti lični knjižici, ki je razdeljena na tri dele: pesmi, balade pa basni. Vseh vkup je 63 na 155 stranéh.

Izmed balad so nam vgodile posebno: „Zlata čaša“, „Lesena riba“, „Janko“, „Bogomila“, „Jurko“ pa „Ljudmila“. Tudi balade je navdihnila Prešernova vila. Tedaj veje iz Vilharjevih, kakor smo vidili, duh Vodnikov in Prešernov. Razun tega nahajamo pa pri Vilharju še posebnih slavnih lastnosti. Vilhar zлага posebno versto basni, in to tako jekleno in šegavo, da bo on drugim za izgled. Med najboljše basni štejemo te le: „Ljubezen“ (vertnice pa vijolice), „Ščinkovec“, „Golob“, „Domoljubje“, „Hrana“, „Levov dvor“, pa „Ribe“. Lepa misel je tudi „Cena“ (samo namesto „leze“, „letí“ bi bilo bolje po naše „lazi“, „leta“, kakor beremo na str. 50 prav po

*) Take oblike glag. so tudi: „hodévati“ (str. 44) „cvetévati“ (str. 15), „tergévati“ (53). Živemu ljudstvu godijo le žive oblike njegovega lastnega jezika ako hočete, da se Vam ga pesmi primejo! Skušnja nam kaže, da pobira ljudstvo rajši nove besede, kot stare mrtve oblike. Imenovane oblike pa menda nam Slovencom tudi nikoli rabile niso, vsaj same na sebi ne. Dozdeva se nam, da so ponarejene po českih. Iz serca radi bi to spregledali pevcu; ker pa vemo, da želi g. V. zvediti resnico, zato mu je nečemo prikrivati, pa le zato ne, da bi mu bile izvrstne pesmi poslej še izvrstnejše, — tedaj iz dobrega namena. — Pis.

naše „letajo“. Posebnega spomina, posebne hvale je vredno tudi to, da mu je beseda čista, prava slovenščina, da je (razun nekterih troh, ki jih primerjamo solnčnemu prahu) vse prav po naše, — slovenske misli v slovenski opravi, — vse prav po domače, pa vendar vse opiljeno, vse gladko, nič zarobljenega, nič neotesanega, vse lično, vse lepo (z lepim papirjem in natisom vred). Kdor Vilharjeve pesmi prebere, tisti jih bo nehotoma še bral in prebiral, ter v slast serkal presladki med iz letéh prekrasnih „domačih cvetic“, ter se čudil čedalje bolj njihovi lepoti. To nam pa očitno svedoči, da so Vilharjeve pesmi izverstne, — da ima ta sloveči pesnik in pevec slovenski pravo pevsko žilo, ki ne usahne nikdar. Vilhar se je s temi pesmimi jako poslavil. Zato mu odpovemo brez pomislika:

Vgasnilo imé ne bode,
Preden slava bo svetila.

Tedaj mi smemo tudi verjeti, da lahko spolni to, kar obeta v slovesu, popevaje:

Če bodo vam vstregle
In segle v sercé,
Bom drugih nabiral,
Še lepših ko té.

Da se to zgodi, moramo pokazati posebno mi Slovenci, da so nam res ustregle te prekrasne cvetice, ki so verh tega še tako po ceni (le po 70 nov. krajc. po vseh slov. mestih); nadjamo se pa, da bo pokazal to z nami vred ves jug, kteremu jih izroča pevec popevaje:

Izročam jih jugu,
Kaj ž njimi, že vé,
Naj sestram vonjajo,
Naj brate budé.

Na Dunaju 10. junija 1860.

△

Isterska národna.

(Zapisal J. V.)

Lipa hvala tebi i rožici tvojoj!
Lipo san te zgojil, nisan te ulomil,
Nisan ti ulomil ni kite ni verha,
Ni male grančice, nit' tebe rožice.
Drugi mlad će priti, ki će te vlomiti,
Ki će te vlomiti i te zapustiti,
Neće ti pustiti ni kite ni verha,
Ni kite ni verha, ni male grančice,
Ni male grančice, nit' tebe rožice.

Slovenski besednik.

△ Iz Dunaja 12. junija. — Zbor pomnoženega deržavnega svetovavstva ali prav za prav razglaševanje njegovih živih pomenkov nas oživlja vsak dan bolj. Nemara, da pridejo pozneje na versto tudi take imenitne stvari, ki spadajo tudi v „Glasnika“. Slišali smo namreč za terdno praviti, da se poganjajo hervaško-slavonski svetovavci tega zbora: prevzvišeni škof Djakovski gg. J. Strossmayer in Ambrož Vranicany Dobrinović, oba verla domorodca, na pravem mestu že zdaj za vseučilišče jugoslovensko, ki bi imelo biti v Zagrebu, in da mislijo sprožiti to važno reč tudi v deržavnem zboru; ako pa ne bi bilo prilike, pa kasneje v deželnem. Lahko, da bi privabilo to národno vseučilišče za vse južne Slovence tudi veliko podložnih turškega cesarja, namreč Bošnjakov, na Avstrijansko. O ti priliki naj povemo, da je dal slavni domorodec g. Strossmayer v Djakovu na svoje stroške sozidati veliko stanje za mlade bosenske duhovne, ki se zdaj ondi šolajo. — Živi jeziki obveljujejo čedalje bolj; česar ni, to bo morebiti, čeravno misli kdo zdaj, da ni mogoče, ako bi snedel kad in obroč. Kako so zabavljali mili slovenščini! Pa „nòt“,*) kako se je omikala posebno zadnjih desetih let! Naši mlajši pišejo že tako lepe izvirne in obilne povesti, da se jim ne moremo načuditi. Takih nismo imeli poprej. Pri tem imaš pa tudi ti, verli moj „Glasnik“ velike zasluge, zato ker si jim dajal in jim še daješ vgodno priložnost, ker si jih spodbujal in spodbadal. Posebno mične so povesti iz narodnega življenja. Med mnogimi dobrimi pevci štejemo tudi že več izverstnih, ki jih ni strah najboljših pevcov drugih narodov. Beseda jim teče kot med, pòje kot zvon. Slava vsem vkup! Le takó dalje! — O ti priliki ti moram tudi povedati, da je velelo slavno ministerstvo za nauk že pervo polovico tega šolskega leta, da mora slovenščina v gimnazijih po Slovenskem kakor zapovedan nauk z drugimi nauki poslej enake veljave biti. Slava mu tudi za to! Tako prihaja zaničevana slovenščina zmirom na više. — Kaj pa slišiš kaj iz Ljubljane? Kaj dela kaj učiteljski zbor? Že davno sem ti pisal, da je sklenil, da bodo učili drugo leto v Ljubljani po znanem ukazu v vseh razredih vsaj kerščanski nauk po slovenski; pa sem zvedil pozneje na žalost, da ni res. Koliko modrih svétov smo brali v „Novicah“! Bodo li vsi bob v steno? Ponavljam: prišla je doba, ko obveljujejo pravice vseh živih jezikov; če to prevažno „vprašanje“ tudi zadremlje, pa vendar ne zaspi. — Ne spimo tudi mi, da nas čas ne prehití!

*) Tako Beli Kr., glej (glejte), srb. evo, rus. vot. Pis.

Iz Celovca. Ni ga skorej v celi Avstrii možá, da bi si bil v teku nekoliko let toliko zaslug pridobil za svoj narod, kakor prevzvišeni g. J. Strossmayer, škof v Djakovem. „Sve za viero i domovinu“, to mu je sveto geslo in vodilo njegovega djanja, ki se nam zdi nepretergana versta raznih žrtev za verske in narodske reči. Živa priča njegove blage duše in iskrene ljubezni do svojega naroda nam je tudi sledeče pismice 18. maja 1860, ktero je prejel od visokega mecenata g. Viktorin, kaplan v Budi in marljiv československ pisatelj. Glasi se pa blizo takole:

Prečastitljivi gospod!

Vi mislite nemško-slovensko (slovaško) slovnico izdati in jo meni posyetiti. Vaša namera se mi kaj dopade in zahvalno sprejem posvečeno delo. Iskreno ljubim svoj materni jezik in svoj narod in sem tudi prepričan, da je uzajemno približevanje živa potreba vsem Slovanom, ki živé pod dvoglavnim orlom avstrijanskim. Zató vse rad podpiram, karkoli more bolj in bolj uterditi to uzajemno zvezo. S posebnim veseljem me navdaja narodsko življenje, ki se čedalje bolj živo razodeva med severnimi Slovani našega cesarstva. Po moji misli je deržavi in sv. cerkvi v prid in korist, da se ta verli, čversti in dokaj obdarovani narod prosto razvija in prav srečno napreduje. V izdavi Vašega dela Vas bom podpiral, kolikor mi bo mogoče; sicer pa ostanem s posebnim spoštovanjem

Vam

udani sluga

Strossmayer, škof.

Iz Gorice se piše „Novicam“ tole: Skažite mi ljubav in natisnite sledeči poziv do vseh slovenskih pisateljev. Iz ljubezni do mile slovenščine in do svojih dragih bratov sem sklenil, izdati za novo l. 1861 precej obširno slovensko knjigo pod naslovom „Vile slovenske“. Če ravno imam že veliko gradiva poetičnega in prozaičnega pripravljenega v ta namen, se mi vendar ne zdi še zadostno taki nalogi. Da si tedaj v tem, ko grem po Heleno, tudi Nestorja in Ulisa zadobim v svoj namen in v hasen naše literature, vabim častite gosp. pisatelje slovenske vse, naj me podpirati blagovolijo v tem važnem započetju. Sostavki vse baže in pesmi, če imajo le krepko moralno idejo za temelj, bodo našle svoje priložno mesto. Hymni, elegije, balade, romance, sonetje, glose, basni, alegorije, epigrami, zastavice, smešnice in — „kdo vé imena, šteje rodove?“ vse to bo prijazno in hvaležno sprejeto. Tudi prevodi, ki jih nekteri žalibog! še pisano gledajo, mi bojo prav po godu, posebno prevodi iz Litvanskega in iz staroklasične literature. Izuzeti so pa politični spisi in pa tisti, „qui ad facultatem argutiorum conducunt“, to je, nočem sofistike, ampak prave filozofije. Prosim pa tudi nadepolne mladenče, ako imajo kakoršne si bodi sostavke ali pesmi, katerih iz boječnosti niso še zaupali „žitja ptujšini“, naj mi jih berž ko je mogoče pošljejo; prekuhati mešanico bo moja skerb. V frankiranih pismih naj se mi pošljejo spisi pod nadpisom: Franz Sakrajšek in Görz im Küstenlande“. Nadjaje se, da povabljeni gospodje bojo na oltar slovenskega slovstva radi žertovali mnogoverstnega blaga

svojega uma, da tako „iz malega stvar naraste velika in slavna“, sklepam pa ta poziv z mogočnimi besedami našega pevca:

Volja se zbudi tedaj, truda ne strašite se,
Krasno bo sad slovenske reči ob uri dozorel;
Gani se verli ratar! sin bo veselo sejal,
Cvetju se čudil unuk unuka unukove žetve!

Franc Zakrajšek.

Iz Mariabruna pri Beču 13. junija. — J. Vijanski. — Dolgo časa Ti, verli Glasnik, nisem dal glasa od sebe in mislil boš morebiti, da sem nže odmerl slovenščini, ker nimaš sluha ne duha od mene; zato Ti pa hočem danas zanimivo novico priobčiti. Samo dovoli mi, da popred popišem okolico nekoliko, v kateri se gibljem, namreč okolico Mariabrunsko. Vem, da mnogo Glasnikovih bravcov pozná ta kraj, pa jih ima še več Slovincov, ki ne vedó, kje je ta Mariabrun. Okolica Mariabrunska je ena nar prijazniših krog Beča. V majhni dolinici stoji cerkev in po letu priroma sem obilo ljudi iz raznih krajev. Pa božje pota so tú čisto drugačne, kot pri nas Slovencih. V čem se razločujejo, Ti ne bom pismeno pravil. Cerkve se derži c. k. gojzdnarska akademija, veliko poslopje, ki je bilo nekđaj samostan in znameniti cerkveni humorist p. Abraham à sancta Clara je svoje dni tukaj bival. Krog Mariabruna so vsí „Hütteldorf, Weidlingau, Hadersdorf,“ (ktere imena se vé da našim Slovincom ptuje po ušesih šumé), in druge okolice, kamor sedaj romajo Dunajčanje za veselje in kratek čas. Imenujem Ti dva taka kraja, ki sta prav prijazna in ki so jih Nemci uže davno „lithografrali“, namreč „Hainbach“ in tako imenovano „Knödelhütten“. V ta kraja hodijo ob nedeljah in praznikih cele procesije Dunajske gospóde na sprehod in oni imenujejo to pot „Landparthie“. Takó sem prišel po ovinkih na tó, kar sem ti hotel povedati. Bila je namreč včeraj v saboto tudi na „Knödelhütte“ cela družba prišla se zabavljat. Bila pa je ta družba slovenska. Jaz nevedoč kaj se godí na „Knödelhütte“ in da imam le četertinko ure od Mariabruna muogo slovanskih znancev, sedím domá, kar prisopiha v izbo prijatelj, ter mi pové: „Hajd na Knödlíčko, Slovani so tamo in se dobro zabavljajo“. Pustim vse in podam se ž njim. In res veselilo me je, ko sem našel slovansko družbo, 130 oséb obojega spola je bilo, kakó se je počteno in veselo zabavljala. Bili so večidel naši bratje Čehi in Slovaki, pa tudi Jugoslovanov ni manjkalo. Devojk in gospodov bilo je precej v národni obleki, ki se je posebno gospodičnam lepo podajala. Bilo pa je to društvo iz raznih stanov. Igrali so razne igre in smeha ni bilo ne konca ne kraja; govorilo se je slovansko in vidil in čul sem, kakó se Slovenec in Čeh lahko razumita. Popevali so čveterospeve česke, serbske in hervaške, da je bilo zares veselje. Pa tudi mnoge národne pesmi so se čule. Posebno zanimivo je bilo slišati, kakó kerhko so se gospodične v svojem domačem jeziku odrezovale! Po različnem razveselovanju so se vzdignili vsi ob sedmih zvečer in se podali v Hütteldorf, kjer jih je pričakovala

jugoslovanska družba, ki se je tačas s petjem razveseljevala. Tje prišedši so se zjedini le obé družbi; zapeli so potle še marsiktero krasno pesem, se vé da so se „Zvonikarjeva“, „Kje dom je moj“, itd. tudi čule. Bratili so se Čehi, Serbi, Horvati, Slovenci itd. in zložno radovali, in še le v temni noči so popevaje odrinili Slovani v Beč — in razšlo se je blizo 200 oseb — trahit sua quemque voluptas! Z Bogom.

Iz Pešta. S. Š. Oziraje se po preteklih letih, mora spoznati vsak domorodec, da napredovanje naših narodov od leta do leta močnejše prihaja. Saj smemo že tudi Slovani veseliti se svojih mož, ki nam podpirajo narod v omiki. Praznovali smo na Kranjskem spodbujni spomin Vodnikov, kakor praznuje vsako ljudstvo, ki vživa pravice svoje, spomin domorodnih del svojih mož. Hvaležni spomini ranjelih domoljubov so pripravní vodovi, s kterimi se vzdiguje med narodom zavednost svoje lastne moči in dušne vrednosti. Z veselím sercom se oziramo po sosedih, ki imajo v časti svoje rojake in njih dela; od veselja pa tudi vzdiguje se up in duh, ko se budé spomini tam, kjer jih še primanjkovati hoče. — K letu je sklenila „Matica srbska“ praznovati stoletni dan godú Sava Tekelja kot očeta Matice Serbske in osnovavca Tekeljeve naprave. Ko ste domorodci „nolens-volens“ poslušali, kakó so slavili Madjari svoje verle domorodce Kazincyta in Szechenita, vem da Vas bo veselilo tudi slišati, kako mislijo naši bratje Serbje praznovati Tekeljev spomin. — V odborovi sednici Matice serbske 5. maja je predložil tajnik, naj se svečano praznuje sedemnajsti avgust 1861 kot stoletni dan rojstva Sava Tekelja s tim, da se razpiše I. darilo 50 cekinov za naj boljši životopis Sava Tekelja, II. darilo od 15 cekinov za pesmo k časti Savi Tekelju — obé do 1. maja 1861; — III. da se izgotovi v mramor rezano popersje Sava Tekelja in da se postavi v dvorani, kjer se veršijo sednice matice srbske; IV. da se izgotovi medena medalja s sliko Sava Tekelja z njegovo devizo in z nadpisom v spomin te svetkovine; 5. da se ta svetkovina tam obhaja, kjer živi največ Serbov, kakor v Karlovcu ali v Novem-Sadu. Tajnik, ki je storil te predloge, je rekel, „da s tim samo ono čini, na što ga spravedljivost opominja, blagodarnost prinudjava, a dužnost nalaže. Spravedljivost opominja, jer niko nije za sreću i blagostanje roda svoga toliko žartvoval, koliko Sava Tekelja; blagodarnost prinudjava, jer niko nije narodu našem toliko dobra namislio, činio i učinio, koliko Sava Tekelja; dužnost nalaže, jer po važnosti položaja, po veličini zadatka i sredstva vpravo na Maticu Srbsku pada taj mili teret, da sa ovakom svetkovinom svojoj moralnoj dužnosti odgovori i tako pred narodom Srbskim a i pred celim izobraženim svetom, svoje priznavanje i poštovanje prema verlim v rodu sinovom javno djelom zasvjedoči“. Vsi predlogi so bili poterjeni. Matica nam daje s tem izgled, kako se ob enem časti spomin, pa zbujujo tudi mlade kali literarnih del.

Ni dolgo, kar je prišel na svitlo Srbski Letopis za leto 1859, stota knjiga po številu, prva pod vredništvom gosp. A. Hadžića. Glasnik bo gotovo rad naznanil Slovencom, kakó napreduje literatura Matice Serbske pod novim vrednikom. Kdor prebere Letopis, prepričal se bo

da g. A. Hadžić je vreden naslednik J. Gjorgjevića in da je Letopisu presterbel lep prostor med prvimi slovanskimi literarnimi in domorodnimi listi. Morebiti si pridobi Letopis več bravcov med domorodci, ako na kratkem povem, kaj ta zvezek prinaša: 1. Vrednikov predgovor, 2. Pisma o istoriji Srba i Bugara, 3. Štatistika bačkih pravoslavnih parohija, 4. Pesme, izmed kterih je najlepša, Šento maš, itd., 5. Bezimena pisma, 6. Bosna, 7. Srbske poslovice, 8. Osnovatelno pismo, 9. Književnost: Srbsko-Hrvatska, Ruska, Češka, Slovenska, Slovačka, Strana, koja se pa Slovanov tiče; 10. Nekrologija, 11. Smesice kakor: bibliografični pregled v Avstriji izhajajočih slavenskih časopisov, stogodišnji rojden dan Save Tekelja, Hiljadugodišnja svetkovina postanka ruske države, Franje Kazincey, itd.

V novem Sadu so prišle na svitlo: Mesečar šaljivi i zabavljivi, za godinu 1860 od Mihajlovića, Gjaur in pa Lara od Lord Byrona, srbski od A. Popovića in Stodana, pesme tudi od A. Popovića. Z Bogom.

* **Slovanski časopisi.** Žurnalistika severnih Slovanov čisti veselo napreduje. Kar se tiče českih lepoznavskih in naučnih listov, mora vsak domorodec z veseljem spoznati, da se čedalje bolj razmnožujejo in dovršujejo. „Obecné listy“, ki jih je v prvem polletju 5 vezkov prišlo na svitlo, bodo izhajali v drugem polletju dvakrat v mesecu, vselej po tri pole v veči obliki, in so prešle z današnjim dnevom v zalogo hvalno znane knjigarnice „Kober in Markgraf“ v Pragi. Kot stanovitni podpornik se je pridružil gg. vrednikoma tudi sloveči pisatelj V. Zeleny, c. k. gimn. učitelj v Pragi, ki zna posebno zanimivo slikati zemljo- in narodopisne obraze in zgodovinske značaje. Ta koristni časopis si je pridobil po svojih lepih sestavkih že v 1. polletju obilno prijateljev med českim ljudstvom; gotovo bo njih število še bolj naraslo, ker bo zdaj dvakrat v mesecu prihajal na svitlo. Polletna naročnina iznaša 3 gld. — Z mescom julijem začne v Pisku spet izhajati „Poutník od Otavy“, ki je bil z novim letom jenjal izhajati. Prihajal bo na svitlo trikrat v mesecu v veliki četverki in bo prinašal v vestnem izboru novele in pripovedke in razne podučne spise. Za pol leta se more nanj naročiti z 2 gld. — Tudi lužiškim Serbom bo začel izhajati namesto „mesečnega prídavka k serbskim novinam“ nov, samostojen časnik pod naslovom „Lužičan“, ki se bo posebno poganjal za višo izomiko lužiških Serbov. Vredoval in izdajal ga bo znani serbski pisatelj M. Hornik. Obseg mu bo: 1. pesme raznega zapopadka, 2. krajše novele, večidel izvirne; 3. povesti, basni, ljudske prislovice itd., 4. zgodovinski sestavki, ki se tičejo lužiških in drugih Slovanov, 5. natoroznanske reči, 6. Slovanski razgled po literaturi, umetnijah in vednostih in 7. humoriistične drobtine. Veljal bo ta mesečnik za pol leta 7½ srebrenih grošev. — Ravno takó veselo napredujejo in se razmnožujejo tudi poljski in ruski periodični listi.

* Že večkrat je bilo govorjenje o samostalnem političnem časniku, ki bo začel v českem narečju izhajati, kakor hitro dojde dovoljenje za njegovo izdavo. Pa doslej so bile zastoj vse prizadeve, tak časopis v življenje poklicati. Zató je sklenilo več českih domorodcev, se v tej zadevi

naravnost do presvitlega cesarja obrniti. Trdno upaje v cesarsko besedo, po kateri je zagotovljena narodnost in enakopravnost vsem narodom široke Avstrije, so zložili do presv. cesarja ponižno šest pisanih pol obsežno prošnjo, da se dovoli tudi Čehom lasten političen organ, kakor jih imajo v obilici Nemci in Madjari. Med podpisi se nahaja več slovečih móž, kakor so gg. P. Šafařík, Purkině, Rieger, Hanka itd. Ni dvomiti, da bodo presv. cesar uslišali pravične želje českih rodoljubov. Kakošna je s političnim časnikom v horvaškem narečju?

* V X. zvezku „Denkschriften der philos. hist. Classe der kaiserl. Akademie der Wissenschaften“ je prišel še en važen spis učenega g. Fr. Miklošiča na svet, namreč: „Die Bildung der slavischen Personennamen“. Tudi ta spis, v katerem je pokazal g. pisatelj spet, kolik mojster je v jezikoznanstvu, je pri Geroldu na Dunaju posebej na prodaj.

* Česka literatura se bo v kratkem obogatila z dvojnimi novimi „sv. pismom“ starega in novega zakona, ki ga bo zaljšalo mnogo lepih podob. Pervo pripravlja za natis Bellmannova knjigarnica, ki ga bo olepšala z več kakor 200 v drevó rezanimi podobami, posnetimi poleg slovečih umetnikov Overbecka, Schnorra, Carolsfelda, Steinlea, Jaegra, Fischerja itd. Ta „bible česka“ pride na svetlo v 30—35 v šestpolnih vezkih, katerih vsak bo veljal 30 novih krajcarjev. Za zaklad služi jej tekst tiste „bible česke“, ki jo je bil pred nekoliko leti izdal Pražki konzistorij, vendar je bil tekst po g. dr. J. Frenclu na novo pregledan, popravljen in z mnogimi razjasnjenji previden. — Drugo sv. pismo bo izdala sloveča firma „Kober in Markgraf“. Prestavo in razlago je že pred 10 leti z največo marljivostjo dogotovil duh. Fr. Bezdeka; pa zavoljo pomanjkanja kakega založnika mu je ni bilo mogoče izdati. Jezik te prestave se zelo hvali. Celo sv. pismo pride na svetlo v 3 delih in bo gotovo v dveh letih. Vsak zvezek (vsak del bo razpadal v 7—8 zvezkov) bo olepšan z naslovnim obrazkom, ki bodo napravljeni poleg malarij naj imenitnejših umetnikov starega in novega veka.

* Vsled razpisa Fingerhutovega darila za naj boljše dramatiško delo iz domače zgodovine se je sošlo dva najstere českih zgodovinskih iger. Predmeti vseh so večidel prav zanimivi; upajmo, da bo dostojna tudi izpeljava. Naslovi so tile: „Boj o koruno — Mojmir — Volenec narodu (t. j. kralj Juri) — Zdirad — Mikulaš Klečkovsky — Česki kralj — Česki pan — Hrabata z Rožmberka — Dimitr Sanguško — Král Jiří Poděbradský — Libušin soud — Olrice a kříž in Bitva Belohorská. Eden igrokaz je bil vložen brez naslova, kateri se nahaja v zapečatenem listu.

* Že več let je bila izpražnjena na visokih Vratislavskih šolah stolica slovanske literature in zgodovine. Pred nedavnim pa je bila podeljena g. prof. Cibulski-mu, ki je imel 4. majnika prvo svoje čitanje, v katerem je spominjal velicij zaslug Kollarja, Šafařika in Mickievića na polju slovanske zgodovine.

* Imenitno delo „Slovník naučný“ redno napreduje. Že je prišel na svetlo 13. zvezek, ki seže od besede „Boh“ do „Bottolack“. V tem zvezku se nahaja obilno sestavkov, ki se tičejo serbskega, bosenskega, ruskega in

vlaškega življenja. Posebno obširen sostavek je „Bosna“, v katerem nam g. J. Vaclik prav z živimi barvami popisuje bosensko zemljo in zgodovino. Število naročnikov na to izverstno delo se še zmiraj razmnožuje in je naraslo do konca aprila že do 5306.

* Znano je, da je česki narod blizo naj dalje razširjen po svetu. Poleg urednega naznanila v dunajskih novinah živi na ptujem najmanj 30—40.000 Čehov. Okoli 12.000 jih živi v nemških deželah, 1600 na Rusovskem, 900 v podunajskih kneževinah, 200 v evropski Turčii, 150 v Britanii, 140 na Španskem, 100 na Francoskem, 100 na Laškem, 70 v Švajci, 60 v Holandii, 60 na Danskem, 26 v Belgii, 25 na Portugalskem, 20 na Švedskem in Norskem, 3 na Gerškem, 1300 v Ameriki, 16 v Azii, 13 v Afriki in 7 v Avstralii. Več pa jih je, od katerih se ne vé njih domovališče.

* Sloveči česki pisatelj dr. Vilem Dušan Lambl je bil poklican za profesorja zdravniških šol na Harkovskem vseučilišču na Ruskem.

* Dne 17. junija se je predstavljala v českem jeziku jugoslavenska tragedija „Mejrima“, ki jo je spisal hvalno znani pesnik Matija Ban, na korist siromašnih Horvatom. „Obecenstvo“ — pravi Lumir — „s napnutoto pozornostjo naslouchalo“.

* V K. Hincovi knjigarnici v Novem Sadu bo v kratkem prišla na svetlo nova zanimiva knjiga pod naslovom „Hajduk Veljko, Vaso Čarapić, Janko Katić i Stojan Glavaš“. Zložil jo je Jaksim Nović Otočanin. Izmed gori imenovanih mož se je za črnega Jurja posebno poslalil hajduk Veljko, ki je svojim še umiraje zaklical „Bratja! drž' te se“.

Imenik častitih g. g. naročnikov: 216—17. J. Likar in J. Masera, kpl. v Boveu; 218. M. Torkar, kpl. v Zuženberku; 219. F. Teran, kpl. v Ospi; 220—221. K. Florian in L. Ravnihar, c. k. aktuar v Kranju; 222. M. Mursec, kpl. v Gomilci; 223. A. Pušl, šolski vodja v Belaku; 224. G. Bertonec, jetn. kurat v Kopru; 225. J. Golob, kpl. v Predosljih; 226. A. Šlec, umetni vrtnar v Ribnici; 227. J. Jevšenak, c. k. prof. na realki v Pančovi; 228. A. Narat, kpl. v Neudavi; 229. F. Černile, učitelj na Jesenicah; 230. A. Pučko kpl. v Selnici; 231. M. Samec, učitelj triv. šol v Gorici; 232. R. Trauman, kpl. v Rožeku; 233. J. Tevš, posestn. v Petrovaradinu; 234—35. J. Trampuš in F. Verlič, kpl. v Jarenini; 236. Drag. UdL, izgledni učitelj v Jarenini; 237. J. Stare, gimn. učenec na Reki; 238. J. Brence, duh. v Podkrajju; 239. Dr. J. Bučar, c. k. advok. v Postojni; 240. J. Trojar, učenik v Polhovem gradu; 241. A. Valentinič, fajm. v Naborjetu; 242. J. Skarbina, fajm. na Domačalem; 242. J. Levičnik, fuž. v Železnikah; 244. I. Kukuljević Sakcinski v Zagrebu; 245. J. Jeram, dekan v Cirknem; 246. J. Einspieler, fajm. v Čačah; 247. F. Jančar, kpl. v Ormužu; 248. J. Jelenc, prefekt v Terezjanu na Dunaju; 249. B. Poznič, kpl. v Rozboru; 250. J. Stuhec, kpl. na Hajdini; 251. P. Remić, župn. pri sv. Lenartu; 252. J. Cvitko, kur. v Kastelveneru; 253. J. Tutek, dek. pri sv. Lenartu; 254. J. Drobnič, duh. v Gradu. (Dalje.)

Listnica. Dopisov in drugih krajših spiskov za 2. polo vsakega lista prosimo vsaj do 20—24. vsakega mesca. G. J. Č. Hvala, pride kmalo na versto; g. F. E. Vse prejeli, prosimo tudi za obljubljeni. V kratkem se bo spolnila Vaša želja; g. J. M. Prav veselilo nas bo. — II. zvezek „Večernic“ se še razpošlje te dni po ravno tistem potu, kakor prvi.

Natisnil Janez Leon v Celovcu.